

JERZY GAŁKOWSKI

ur. 1937; Jutrosin

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, PRL
Słowa kluczowe	Lublin, PRL, życie codzienne, życie polityczne, Lubelski Lipiec, strajki, zaopatrzenie, 1980 rok, porozumienia sierpniowe, KIK, wyjazd do Rzymu, Jan Paweł II, "Trybuna Ludu"

Lubelski Lipiec i wydarzenia roku 1980

To była bardzo skomplikowana sytuacja, dlatego że żona, która pół roku wcześniej urodziła najmłodszego naszego Janka, została tu w Lublinie, natomiast ja z trójką [dzieci] byłem na wsi w Górach Świętokrzyskich, tam taki teściowie domek mieli. Trzeba pamiętać sytuację, jaka była. To był domek w lesie, gdzie nie było elektryczności, nie było telefonu, więc kontaktu specjalnie nie było, ja nie pamiętam, czy myśmy tutaj mieli w ogóle telefon, bo u mnie zakładanie telefonu trwało chyba z 5 czy 7 lat od złożenia [wniosku]. Dzisiaj młodzi ludzie nie mogą zrozumieć, o co chodzi, że się czekało tyle lat na telefon. Myśmy z radia słuchali, przede wszystkim z radia zachodniego, co się dzieje. Ja pamiętam, z kimś tam rozmawiam, jak ja się teraz dostanę do tego Lublina, bo ja chciałem koniecznie pojechać. Z drugiej strony nie mogłem dzieci zostawić, prawda, no, pod opieką rodziny mógłbym na jakiś krótki czas zostawić, ale słyszałem, że tu przyblokowane podobno są [pociągi] – nie wiem, na ile to była prawda – że koła wagonów i lokomotyw w niektórych miejscach przyspawano do szyn, żeby nie można było ruszyć. Znowu nie bardzo było jak jechać, nie mając możliwości powrotu. Pamiętam, to było chyba trochę takie proroctwo z mojej strony, ktoś mnie uspokaja: „No, daj spokój, postrajkują, no i się skończy”. Ja mówię: „Nie, to się nie skończy. To nie jest zwykły strajk. To się dzieje coś ważnego”. Proszę pamiętać – ja siedzę w lesie, odcięty właściwie od świata, mamy tylko jakiś tam kiepski radioodbiornik na baterię, bo nic nie było, no więc [wiem tylko] to, czego się wysłuchało. Ja już byłem przekonany, że to jest coś takiego, co jest nieodwołalne. No i dopiero później, po przyjeździe, tośmy się dowiedzieli, jak to pięknie – żona z małym dzieckiem, w tym Dużym Samie jedynym dostępnym towarem był ocet, a drugim musztarda. Ale to pięknie wyglądało, te półki dosyć głębokie i na brzegu w szeregach pięknie butelki z octem, z octem, z octem, [słoik] z musztardą, z octem, z musztardą. Dla dziecka nic nie można było dostać, to były duże kłopoty. W całej

Polsce to było, tak samo.

Pewna część ludzi, którzy tutaj na KUL-u funkcjonowali, była członkami warszawskiego Klubu Inteligencji Katolickiej. Warszawa była takim centrum, Warszawa była dobrze zorganizowana, myśmy potrzebowali tej Warszawy i Warszawa trochę nas potrzebowała, bo to było takie rozkrzewianie się. Myśmy tam byli mocno umocowani. Tam były różne te sekcje działające. Pamiętam – nie może się przełamać ta sytuacja. Najpierw się działo coś w Świdniku, w Lublinie, później tu jakby trochę się to przestało ruszać i wybucha w Gdańsku, wybucha w Szczecinie, wybucha na Śląsku w Jastrzębiu i nie można tego przełamać. I wtenczas wychodzi apel – nam przywozi, nie pamiętam kto, chyba z KIK-u ktoś z naszych przyjaciół – do władz najwyższych, że koniec z tym zastojem, że koniec z tymi głupimi gadkami o przerwach w pracy – strajk to było słowo przeklęte, tego nie można było wymówić – że koniec z przerwami w pracy, no, że jest jasne dla wszystkich, co się dzieje i to trzeba przełamać. To trzeba się zgodzić na to, podpisaliśmy ten apel do władz. To była chyba grupa 64, ja już nie pamiętam, która wystąpiła z tym apelem i kilkaset osób z Polski się dopisało do tego apelu właśnie. Jakaś grupa, już nie wiem, to jest do sprawdzenia, jakaś grupa z KUL-u i jak już to się wszystko przewaliło na drugą stronę, no to był zjazd w KIK-u w Warszawie tych wszystkich, którzy podpisali ten apel, i to była radość niesłychana. To już było po przyjęciu tych wszystkich postulatów, to była radość niesłychana.

Ale zanim to nastąpiło, ja wyjeżdżałem do Rzymu. Wyjeżdżałem, kiedy były podpisane [porozumienia sierpniowe], ostatniego sierpnia chyba. I ja wyjeżdżając, myślę, bo to rano wylatywałem z Warszawy, no, chyba będą te wszystkie [postulaty] już w gazecie drukowane. No, kupiłem oczywiście „Trybunę Ludu”, bo w kiosku na Okęciu w Warszawie nie było innej gazety – albo już nie było, albo tylko „Trybunę Ludu” sprzedawali. W każdym razie kupiłem „Trybunę Ludu” z myślą, żeby zawieźć papieżowi. Rano przyleciałem i ktoś, wiedząc o moich kontaktach z papieżem, mówi: „Wiesz co, jeszcze zdążysz na audiencję generalną, na placu”. No to fajnie. I nawet mi tak zrobili miejsce, że ja się dopchałem do barierki. Odsunęli ludzi i tak między tymi barierkami przechodzi papież. Minął mnie, poszedł cztery metry, zatrzymał się. Wrócił: „Jurek, to ty! Przyjdź do mnie”. Zawsze to była taka okazja, zawsze tam przychodziłem. A zanim poszedłem do niego, jeszcze poszedłem do redakcji „L'Osservatore Romano”. Tam redaktorem naczelnym był [obecny] redaktor naczelny „Tygodnika Powszechnego”, ojciec Boniecki. Pokazuję mu tę gazetę, on ją chwycił. „Nie, kochany, zrób kopię”. Bo te dwadzieścia jeden postulatów tam było. I on zrobił kopię i od razu z powiększeniem wywiesił na tablicy w redakcji, a ja trochę później poszedłem i dałem [papieżowi], nie wiem, może już miał, a może nie miał, no, ale ja to miałem, więc mu dałem. W każdym razie papież wziął, w Bibliotece Watykańskiej jeden numer „Trybuny Ludu” może się znajdzie kiedyś ku radości historyków późniejszych.

Ale to była rzecz niesłychana, przecież te dwadzieścia jeden postulatów to była

rewolucja! Może i byli tacy, którzy myśleli, że się coś szybko stanie, ale ja mówiłem do swoich dzieci tak: „Polska będzie wolna, ale ja już tego nie doczekam. Może ty doczekasz. Chyba moje wnuki będą w Polsce wolnej żyły”. Takie było przeświadczenie. Przecież myśmy tutaj byli nie tylko oddzieleni od Zachodu tą żelazną kurtyną, ale ta łapa naszego Wielkiego Brata Niedźwiedzia nad nami ciążyła i widzieliśmy i Berlin, i Budapeszt, i Pragę. To jest zbyt duża siła, żebyśmy się mogli porwać, a oni dobrowolnie [nie ustępują]. To był ten słynny dowcip: jakie są sposoby na pozbycie się armii radzieckiej z Polski? Naturalny i nadprzyrodzony. Naturalny sposób to jak przyjdzie Archanioł Michał z mieczem ognistym i ich wyrzuci, a cudowny sposób to jak oni sami pójdą. No więc doczekaliśmy tego cudu, że się bez Archanioła Michała obeszło i że oni sobie poszli. I wtenczas, jak już była ta historia, już było to podpisywanie przez Wałęsę tym długopisem takim jak sztacheta od płotu z portretem papieża, no, tośmy w euforii wszyscy byli.

Data i miejsce nagrania	2005-06-30, Lublin
Rozmawiał/a	Agnieszka Zielińska
Redakcja	Justyna Molik
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"